

TIDNINGEN STÅL

FRAMTIDENS JOBB
FINNS I NORRLAND

VERTECH LOCKAR NYTT
BLOD TILL KIRUNA

▷ GRÖNT LJUS FÖR 25-
MILJARDERSSATSNINGEN

H2 Green Steels ambitiösa planer
för fossilfria stålverket i Boden

TECKNAREN JAN LÖÖF OM
SKROT-NISSES COMEBACK

Den fossilfria energin ritar om kartan

I Sverige har mycket länge handlat om storstadsområdena söderut. Det är där vi har haft vårt fokus. På arbetsmarknadsregioner som växt ihop. På Öresundsbron och närheten till kontinenten, på Sveriges Silicon Valley i Kista, på de bördiga jordarna i Skåne ... det finns en lång rad exempel. Nu är intrycket att kartan vänts upp och ner. Eller kanske snarare att vi ser en utjämning där jobbskapande industriella satsningar sker hela vägen från norr till söder.

"Svensk energiförsörjning har gjort en förvånansvärt snabb gir norrut"

Ett sätt att förstå sig på den förändringen är att ta till det gamla uttrycket "follow the money", fast i stället för att följa pengarna sikta in sig på energin.

Den fossila energin som naturtillgång hittar vi söderut, där det finns stenkolstillgångar. Det är en av de parametrar som i industrins barndom styrde de flesta större industriella satsningar i den riktningen. Och när kärnkraften började etableras på allvar i Sverige på 70-talet var det där nere i syd, närmare de stora industrierna, som verken hamnade.

Men nu har svensk energiförsörjning gjort en förvånansvärt snabb gir norrut mot den fossilfria elproduktionen som de utbyggda norrlandsälvarna och vindkraftparkerna ger.

För ett tag sen bjöd vi in **H2 Green Steels** styrelseordförande **Carl-Erik Lagercrantz** att hålla ett webinar på Stena Ståls chefskonferens. H2 Green Steel, som satsar på

att inom några år börja tillverka stål med vätgas som katalysator i en anläggning i Boden, är ett perfekt exempel på det som sker. De placerar sig nära både den fossilfria energin och nära transportvägar för malmen. Många intressanta frågeställningar kom upp under webinarier med Carl-Erik, läs mer på sidan 9.

Vi har även fått en intervju med landsbygdsminister **Jennie Nilsson** (sid 3) som gläder sig åt utvecklingen i Norrland. "Det stärker Sverige", säger hon bland annat.

Dessutom blir det ett nedslag hos **Vertech** i Kiruna (sid 14), ett företag med växtvärk som servar och underhåller bandtransportörer åt LKAB, och som nu rekryterar från Stockholm!

Trevlig läsning,

Hans Svensson,
vice VD och marknadschef, Stena Stål

TIDNINGEN STÅL

En tidning om stål som ges ut av Stena Stål.

Postadress:
Box 4088,
400 40 Göteborg

Besöksadress:
Fiskhamnsgatan 8,
414 58 Göteborg
Telefon: 010-445 00 00

JONAS HÖGLUND
Ansvarig utgivare

HANS SVENSSON
Redaktör

Vi gillar tips och synpunkter på tidningen. Hör gärna av dig till oss på adress redaktionen@stenastal.se

Besök oss på webben:
www.stenastal.se
www.stenastal.no

Produktion:
Newsroom, Göteborg
www.newsroom.se

Framsidesbilden:
Norrskan fotograferat av
Bryan Goff/Unsplash

Tryck:
RisbergsAdbox

Satsningarna som ger Norrland revansch

”Vi flytt int” brukade det heta på 60- och 70-talet. Det var då det. Nu är det sörlänningarna som börjar blicka i andra riktningen, till en rad expansiva företag i Norrland.

Tidningen Stål tog kontakt med landsbygdsminister Jennie Nilsson för att höra hur hon ser på saken.

Landsbygdsministern om utmaningarna när Sverigekartan ritas om

Av THOMAS DRAKENFORS

Då – på 70-talet – var det stålkrisen och moderniseringen av skogs- och lantbruket som pressade invånarna norr om Dalälven att packa bilen och köra söderöver. I dag är läget annorlunda.

Northvolt satsar i Skellefteå. I Boden siktar H2 Green Steel på att bygga ett toppmodernt stålverk med vätgas i stället för koks som katalysator, och i Luleå jobbar Vattenfall, SSAB och LKAB med projektet Hybrit. Till det kommer en expansiv gruv- och mineralindustri med bland annat LKAB: satsningar i malmfälten.

Facebooks etablering i Luleå har i och för sig inte skapat så många jobb, men bidrar ändå till bilden av en norrländsk revansch.

Allt det här är saker som får landsbygdsminister Jennie Nilssons puls att slå lite snabbare.

– Det här kommer att göra hela Sverige starkare, säger hon.

Etableringarna i norra Sverige visar enligt henne att Sverige klarar att kombinera

Positiv utveckling. Landsbygdsminister Jennie Nilsson gillar vad hon ser, med expansionen i Norrland. – Det visar att vi klarar att kombinera klimatansvar med nya jobb och hållbar tillväxt, säger hon.

klimatansvar med nya jobb och hållbar tillväxt.

– För mig som landsbygdsminister värmer det såklart extra att det är utanför de stora städerna som de nya, gröna investeringarna sker.

Men det finns även orosmoment. Hur går det med strömförsörjningen när de energikrävande nyetableringarna i norr slår på huvudbrytarna? Enligt energiminister Anders Ygeman är oron obefogad. I en intervju i Dagens Industri säger han att det inte finns någon brist på ström i landet, ”snarare ett överskott”.

– Det finns regional kapacitetsbrist och den måste åtgärdas genom lokal elproduktion och mer ledningsutbyggnad, säger han till DI.

Arbetskraften är ett annat frågetecken. Där räknar Jennie Nilsson med en del utmaningar.

– Men jag tror att en bra samverkan mellan det offentliga och näringslivet kommer att lösa det alldeles utmärkt, säger hon.

Nya Sverigekartan?

Tillväxtsatsningarna i norra Sverige flyttar fokus från de traditionella storstadsområdena och utmanar gamla flyttmönster.

Foto: Jennie Nilsson / Kristian Pohl

JENNIE NILSSON

Ålder: 49 år.

Yrke: Landsbygdsminister.

Bor: Halmstad.

Familj: Två vuxna barn.

Bakgrund: Har tidigare jobbat som värdbiträde och varit fackligt aktiv, samt är före detta kommunalråd i halländska Hyltebruk, där hon växte upp. landsbygdsminister sedan januari 2019.

NYA INDEXSKALOR

Den prisuppgång som har varit sedan i november har jag trots många år i branschen aldrig upplevt tidigare. För att följa utvecklingen har skalorna i våra indexdiagram behövts ändrats till nivåer som kändes helt osannolika för några månader sedan.

Av HANS SVENSSON, vice VD och marknadschef

I vår stålbubbla är det lätt att tro att tro att det bara är stålpriser som drivs upp mot nya

rekordnivåer, men det gäller naturligtvis även många andra produkter med stort råvaruinnehåll.

Efterfrågan post-Covid bedöms som mycket stor med eftersatta investerings-

"Det finns inte många moln på himlen som stoppar en ny superkonjunktur"

Prisutveckling stål.

Vägda importpriser Stena Stål AB. Index 100 = juni 2008

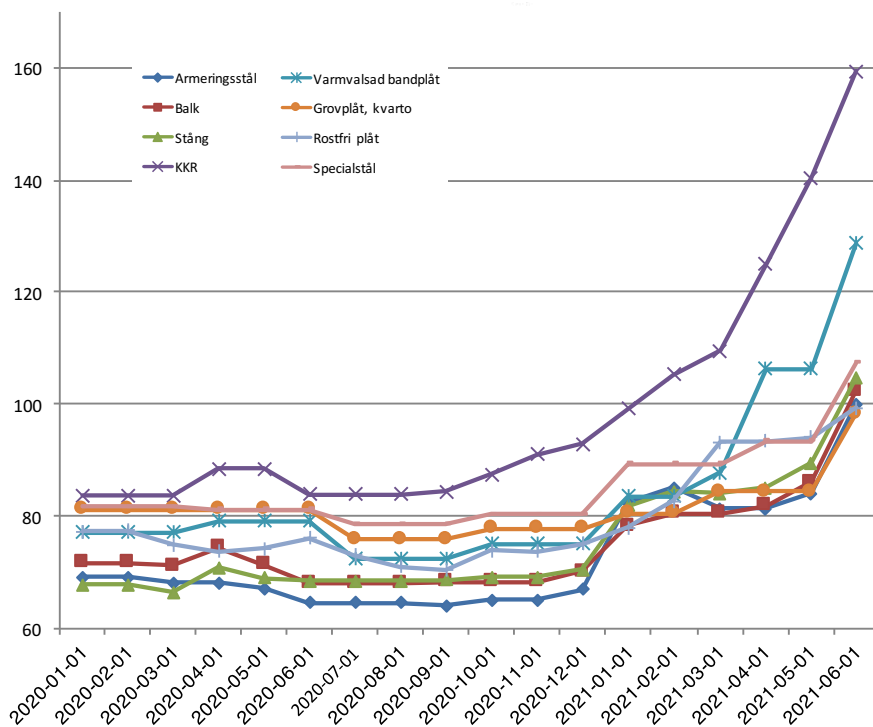
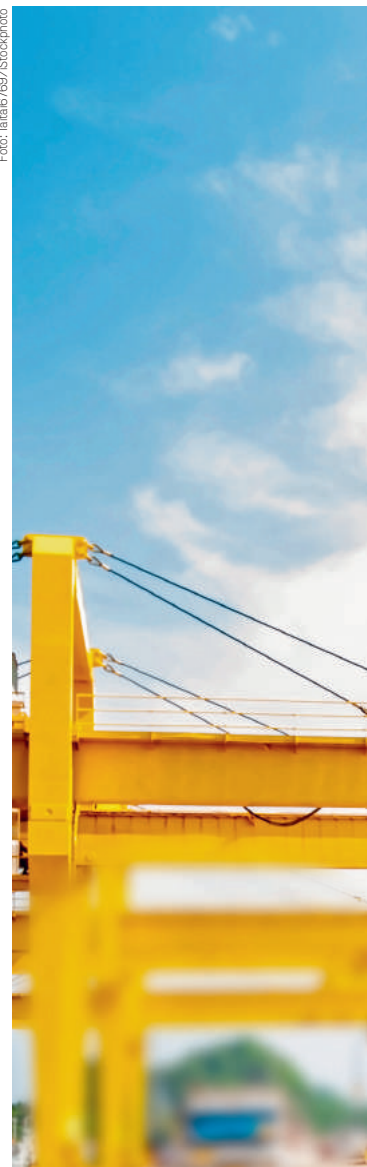

Foto: Taitel6789 / Stockphoto

och konsumtionsbehov. Lägg därtill stora ekonomiska stödpaket för att rulla igång ekonomierna. Utifrån det samlade perspektivet finns det inte många moln på himlen som stoppar en ny superkonjunktur.

Den boom som hittills har visats i efterfrågan och med glapp i försörjningskedjorna skapar i viss mån spekulation i både pris och volym. Större stålbrukare vill säkerställa sin tillgång på stål för att inte få stopp i produktionen. Leveranstiderna

från nyproduktion har ökat och driver affärer till lagerhållare.

Vi arbetar hårt med att hålla uppe våra lagernivåer och tycker att vi har lyckats bra. Men lagernivåerna hos grossister i hela Europa är mycket lägre än normalt och kan bli en fråga som gör att branschen totalt har svårt att upprätthålla förväntad service den närmaste tiden.

De senaste veckorna har den kinesiska regeringen agerat för att minska den

inhemska spekulativen. Det har gjort att vi sett effekter i form av lite lägre priser på malm och stålskrot. Nivån är fortsatt hög och har inte gett någon effekt i stålpriserna.

Med den efterfrågan som finns ser vi inte ser någon avkylande effekt av rang i en fortsatt överhettad stålmarknad. Leveranstiderna från stålverken fortsätter att öka och potentialen för förändringar i stålpriser under hösten är uppåt.

Jag vill passa på att önska er alla en skön sommar med lagom värme.

RUSTAR FÖR NYA TIDER

Rymd- och gruvstaden har tillväxt i sikte

Koll på Kiruna.

Stena Ståls nordligaste filial ligger i landets till ytan största kommun. Filialchef Jim Klemo, säljaren Stefan Jonasson, och Ingemar Krekula på lagret är ett dedikerat team som servar kunder på platser som Vit-tangi, Svappavaara, Abisko och rymdbasen Esrange. – Det är spännande tider här uppe, säger de.

Foto: Johan Ylitalo

Stadsomvandling, tusentals nya jobb i sikte, miljardsatsningar i malmfälten.

Kalla Kiruna är hett. Superhett. Och Stena Ståls filial står rustad för de nya utmaningarna.

– Vi har ett drömläge, säger Jim Klemo, ny filialchef sedan två år.

Av TOMMY APELQVIST

I gruv- och rymdstaden Kiruna är det inte regnet som står som spön i backen, utan byggkranarna.

Sörlänningar, som hört om stadsflytten i årtal, trodde kanske att slutskedet var nära.

– Nej, det är nu det verkligen händer, säger Jim Klemo och blickar ut från filialfönstret där nya stadskärnan tar form.

I landets nordligaste kommun är byggsäsongen kort men intensiv.

– Inför våren laddar vi alltid upp med armering. I år tar vi hem extra mycket, säger Jim Klemo.

Den positiva stämningen skruvades upp ytterligare i höstas, då LKAB släppte nyheten om Sveriges "största industrisatsning någonsin". Fossilfri järnproduktion beräknas skapa mellan 2000–3000 nya jobb i malmfälten. Det märks.

– Bara på byggsidan fick vi 10–15 nya kunder under 2020. Och vi hör nya dialekter på stan.

Filialens flytt har varit på gång en tid. Nu närmar det sig. Tomten där den står i dag blir helig mark då en av stadens mest ikoniska skepnader flyttas hit – kyrkan, prisad av tunga arkitekter*.

– Och vi får nya och mer ändamålsenliga lokaler med helt rätt läge, säger Jim Klemo.

Men det rivs väl en del också?

– Ja, farsans föräldrahem, där farfar drev lantbruk, gården försvinner... vemodigt, men gruvan är hjärtat i bygden, och vi går mot ljusa tider.

Med sina 35 år tillhör Jim Klemo de yngre av Stena Ståls filialchefer, men med gedigen erfarenhet av stålbranschen. Hoppade på

"Under Arkitekturåret 2001 utsågs Sveriges bästa byggnader. Kiruna kyrka vann klassen "Alla tiders bästa byggnad (byggd före 1950)"

"På byggsidan fick vi 10–15 nya kunder under 2020. Och vi hör nya dialekter på stan"

Jim Klemo, filialchef

STENA STÅL KIRUNA

Personal: Tre på kon-toret: filialchef, säljare och lageransvarig, men rollerna är inte huggna i sten, utan alla hjälps åt. **Kunder:** Merparten är knutna till gruvdriften samt på ett eller annat sätt. Under sommarperioden peakar försäljningen till byggindustrin.

Tillväxtkommun. Behovet av arbetskraft ökar i Kiruna.
– Det speciella klimatet kanske inte passar alla. På vintern ser vi inte solen alls, och om sommaren lyser den konstant. Men naturen och friheten ger stora mervärden, säger Jim Klemo, som hoppas på ökad inflyttning. På bilden lastar Ingemar Krekula medan Stefan Jonasson laddar för utkörning. Då bilden togs i maj låg snön som synes kvar...

Foto: Johan Ylitalo

direkt efter gymnasiet och jobbade först med handelsstål i nära 15 år, därefter borrarstål på Sandvik. Att få verka på hemmaplan känns rätt för Jim Klemo.

– För mig är det här att leva drömmen. Att få vara en del av en stor grossistkedja, med den logistik vi har, det ger styrka i ryggen.

Sen är det livskvaliteten.

– Jag är en riktig norrlänning. Jakt, och att fiska i bra rödingsjöar, det är livet.

Leveranser från huvudlagret i Västerås får filialen två gånger i veckan. De köper också en del direkt från verken.

– När det flyter riktigt bra kan vi beställa varor från våra tyska samarbetspartners och ha grejerna på plats, redo att leverera ut till kunder, bara fem dagar senare. Det är häftigt.

Med tre på kontoret är Kirunafilialen en liten men tajt enhet. Då är

"Utan gruva, inget Kiruna. Så är det bara"

STEFAN JONASSON

Ålder: 59.

Intressen: Musik och idrott. Vara ute i vår fantastiska natur.

Lyssnar på: Gamla vinylskivor.

Håller på: Luleå Hockey och Kiruna IF.

INGEMAR KREKULA

Ålder: 60.

Famjlj: Fyra vuxna barn, sex barnbarn och hunden Bengtsson.

Intressen: Vara i stugan vid kusten i Piteå.

Lyssnar på: Allt som spelas i radio.

JIM KLEMO

Ålder: 35.

Intressen: Jakt, fiske och att vistas i naturen samt i stugan i Parakka. Tränar två innebandyilag.

Tittar på: "En del deckare, Maria Wern är bra."

det bra att vara mångsidig. Senaste tillskottet, Ingemar Krekula som började under våren, jobbar huvudsakligen med lagret, men har i likhet med säljaren Stefan Jonasson lastbilskörkort.

– Om vi snabbt måste leverera 12-meterslängder kan de lasta och köra själva. En stor fördel, säger Jim Klemo, som vid behov själv rattar filialens min-

dre transportbil, eller ställer sig i verkstan och kapar längder.

Inom kort ska ett par fasta turer lanseras. Bättre för miljön och logistiken.

– Fast vi kommer alltid att kunna leverera omgående om det är kris. När man lever i symbios med gruvbrytning som rullar dygnet runt, då är man ständigt stand-by. Utan gruva, inget Kiruna. Så är det bara.

Northvolts ordförande satsar på stål

Svartbyn, vid Svartbyträskets norra strand utanför Boden ... området är just nu högintressant för en rad välkända entreprenörer som vill bygga upp en 25 miljarders-anläggning för fossilfri produktion av stål.

– Vi ska vara igång om tre år, säger, Carl-Erik Lagercrantz, styrelseordförande för H2 Green Steel.

Av THOMAS DRAKENFORS

Redan vid 2030 räknar Carl-Erik Lagercrantz – som även är styrelseordförande i Northvolt – med att var uppe i en takt av 5 miljoner ton per år. En ståltillverkning som får ett avsevärt lägre CO²-avtryck än vid traditionell tillverkning.

Entreprenörerna bakom – bland andra Stenbeckssfärens Christina Stenbeck, Daniel Ek från Spotify, och riskkapitalisten Harald Mix som även står bakom Northvolt – är alla hängivna H2 Green Steels mission om att tillverka stål i ett nytt, toppmodernt verk där masugnprocessen ersatts med

"När vi ska frakta ut är det inte långt ner till hamnen i Luleå"

Träff via Teams. Under våren höll Carl-Erik Lagercrantz ett webinarium för Stena Stål.

Foto: Jeanette Larsson

så kallad direktreduktion. Där är vätgas katalysator istället för det kol och koks som varit förhärskande sedan 1400-talet.

När det gäller kostnadssidan är Carl-Erik Lagercrantz övertygad om att bolaget blir konkurrenskraftigt. Han räknar med att trycket på att använda stål med lågt CO²-avtryck tar fart i takt med att tillgången ökar.

– Och vårt stålverk får en mycket hög effektivitet som håller nere kostnaderna.

Bland annat ska de arbeta med den så kallade hot charging-metoden, där värmeenergin behålls genom processen. Verket får också en hög grad av automatisering.

Dessutom har de en genomtänkt idé kring energi- och råvaruförsörjning.

– I Svartbyn finns det 400-kilovoltsledningar som vi kan koppla upp oss på. Och malmbanan går precis förbi. När vi sedan ska frakta ut är det inte långt ner till hamnen i Luleå, säger han.

Tajt schema. Att få igång ett helt nytt stålverk – med en helt ny teknik – på bara tre år är ett ambitiöst mål. Men H2 Green Steels styrelseordförande Carl-Erik Lagercrantz är inte oroad.

– Det blir en del tuffa tillståndprocesser, men det är ändå fullt görligt, säger han.

Foto: Mats Engfors

TUNGA DIVISIONEN VÄXLAR UPP

När svensk vattenkraft pressas från EU-håll för bristande hållbarhet försöker industrin hantera det – bland annat med fiskvägar.

Det gynnar Gullängets Mekaniska i Örnsköldsvik, som sedan länge nischat sig mot utrustning för vattenkraftsindustrin.

– Vi går för högtryck, säger John Staberg, vd och marknadschef.

AV TOMMY APELQVIST

Fjölåret blev ett mellanår för många industriföretag och Gullänget Mekaniska är inget undantag. Men i mars i år smällde det till när både Sverige och Europa vaknade.

– Jobben bara välldes in. Det är tydligt att många höll inne på investeringarna i fjol och att det nu finns ett stort uppdämt behov, säger John Staberg. ▶

Snart lucköppning. En av tre lika stora delar som tillsammans blir en ny dammlucka åt Finnfors vattenkraftverk. Innan den lämnar verkstaden ska även spelet färdigställas. Jobbet har tagit ungefär ett halvår, något av ett "snabbjobb" för Gullängets Mekaniska som är specialiserat på tung utrustning för industrin och där utförandetiden för många projekt ligger på 2–3 år. John Staberg (t.v.) är vd/marknadschef och Lage Byström arbetsledare/verkstad.

Foto: Leif Wikberg

30

ton ... den vikt som dammluckan på bilden kommer att ha när den lämnar verkstan i Gullänget.

TUNGA DIVISIONEN VÄXLAR UPP (FORTS)

▶ På uppdrag av Fortum färdigställer Gullänget Mekaniska just nu fiskvägar till Dalälven som ska göra det lättare för vandringsfiskar som öring och harr att ta sig förbi vattenkraftverk när de leker.

– Det är som långa rutschbanor på omkring 20 meter. Tanken är att fisken på ett mer naturligt sätt än med fisktrappor – där de måste hoppa mellan stegen – ska kunna simma mellan olika nivåer. Ett projekt som gynnar den biologiska mångfalden, säger John Staberg.

"Inte många klarar de här dimensionerna"

Den stora utbyggnaden för svensk vattenkraft skedde mellan 40- och 70-talet. Med tiden slits även de grävsta konstruktioner av påfrestningarna i älvarna, och för Gullänget Mekaniska innebär det återkommande uppdrag.

Den stora dammluckan som just nu tar form i verkstan görs i tre delar och ska monteras vid Finnfors i Skellefteälven, en gång Norrlands största kraftstation.

– Den här kommer säkert att stå sig i 50 år, renoveringar inräknat. Det är 12 mm rostfritt. Som pansarplåt, konstaterar Lage Byström, arbetsledare verkstad, och en av firmans verkliga åldermän med 41 år på samma arbetsplats.

Luckans matchvikt på 30 ton står sig dock slätt mot "Sverigerekordet" – en "superdammlucka" som Gullänget Mekaniska levererade till Bergforsens kraftverk för några år sedan.

– 110 ton... Den glömmar man inte i första taget, säger Lage Byström.

Firman startade på 40-talet med inriktning mot tung industri – företrädesvis

Siktar framåt. Mellan större uppdrag görs också en hel del insticksjobb. Då är närheten till Stena Ståls lokala lager i Örnsköldsvik A och O. – Det går snabbt att få hem det material vi behöver, säger Lage Byström. John Staberg uppskattar Stena Ståls webbshop, som både är lättanvänd och kompatibel med Monitor. – Vi är inne i webbshopen varje dag, säger han. Foto: Leif Wikberg

inom vattenkraft, som i dag genererar uppemot 80 procent av omsättningen.

Bland kunderna finns Fortum, Uniper, Vattenfall, SCA och SSAB.

Lokalerna rymmer en väl tilltagen

maskinpark med en långsvarv på 14 meter. Kantpressen – köpt från Hägg-lunds – har en tryckkraft på 640 ton, och hanteras med van hand av Andreas Byström som trollar fram runda, mjuka

Sedan fem år ingår Gullänget Mekaniska i bolagsgruppen Storskogen. Förutom mer muskler i ryggen innebär det att de i dag samarbetar med tidigare konkurrenten Stål & Rörmontage i Sölvesborg.

Framtidsplanerna?

– Vi vill expandera, säger John Staberg, som har siktet inställt på den lukrativa byggbranschen.

– Även om konkurrensen är större tror jag att vi skulle kunna leverera stålkonstruktioner till byggsidan.

ISO-certifieringar inom kvalitet och miljö står också högt på agendan, liksom nya maskiner och en till lokal. De har precis lagt ut en platsannons där de söker en teknisk chef, som ska kunna CAD och programmering.

Är det kompetenshöjning på gång?

– Ja, tanken är att bli bättre på offerter, men på sikt också att kunna göra ritningar åt kunderna och på så sätt komma in tidigare i projekten och ta ett kliv upp i näringskedjan. Det skulle gynna både oss och våra kunder, säger John Staberg.

profiler, trots gods på 35 mm.

– Det är inte många som klarar de här dimensionerna, säger John Staberg. Monteringen är det många som slåss om, men grovjobbet, det får vi ta hand om.

"Monteringen är det många som slåss om, men grovjobbet, det får vi ta hand om"

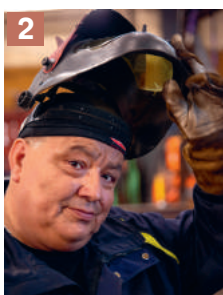
GULLÄNGETS MEKANISKA VERKSTAD, ÖRNSKÖLDSVIK

Antal anställda: 20.

Startat: På 40-talet, på samma plats som nu, en kilometer från BAE Systems (tidigare Häggglunds).

Omsättning: 30-35 mkr/år.

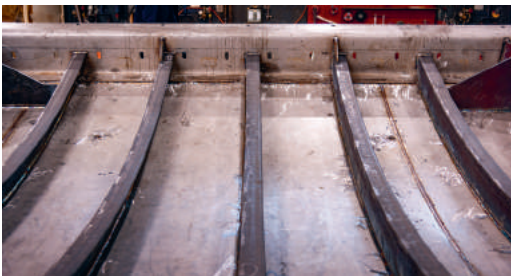
Gör: Tillverkar tung och medeltung utrustning till företrädesvis vattenkraftsindustrin, samt gör kvalificerade renoveringar av komponenter inom cellulosa-, sågverks-, skogs-, gruv-, stål- och vattenkraftsindustrin.

1) Sune Eriksson har varit på firman sedan 1999. Specialiteten är lastararmar till traktorgrävare.

2) Alex Pena är svetsare.

3) Siv Höglund arbetar med knivblad som klipper returpapper till Obbola SCA.

Framgångsrikt familjeföretag. Tillsammans med pappa Veikko driver Ramus Rajala Vertech. Veikko med sin bakgrund inom tung industri sköter ståljobben och Rasmus arbetsledningen.
– Hur det är att jobba med pappa? I vårt fall fungerar det väldigt bra, säger Rasmus Rajala.

Foto: Johan Ylitalo

◀ **Fullt upp.** Rickard Forsström jobbar som montör/svetsare på Vertech.

▶ **Rejåla doningar.** Veikko Rajala med en egenkonstruerad bock för 50-tons bandrullar, som gör att de kan rotera fritt vid bandbyte. Nybergs Mekaniska har hjälpt till med ritning och tillverkning.

VERTECH

Affärsidé:

Helhetsleverantör av service på/underhåll av bandtransportörer och transportband åt främst LKAB. Dessutom reservdelsförsäljning och stålkonstruktion.

Anställda: 21, varav 16 transportbandstekniker. Fyra i beredskap dygnet runt.

Omsättning: Växande. 92 mkr i fjol.

RASMUS RAJALA

Gör: Delägare/arbetsledare.

Ålder: 29.

Bor: I Kiruna tillsammans med sambo och hund.

Intressen: Fysisk aktivitet i olika former. Styrketräning, skoterkörning, cykling i fjällen.

Bästa med jobbet:

Blandningen av frihet och ansvar.

LKAB:s rekordresultat innebär högkonjunktur för Kirunas näringsliv. Ett företag som går för högtryck är Vertech, som servar bandtransportörer åt gruvjätten.

– Vårt uppdrag är att hålla produktionen rullande, i ordets rätta betydelse, säger Rasmus Rajala, arbetsledare.

Breda band i gruvan

Av TOMMY APELQVIST

Upptakten till ett av Vertechs tuffaste uppdrag är som hämtat ur en tv-thriller.

Tre dagar till julafton. Ute biter kylan. Decembermörkret har bäddat in Kiruna i ett frostfyllt lugn. Då händer det som inte får hända. Ett 1,5 kilometer långt transportband i hamnen i Narvik, den mest kritiska punkten i LKAB:s globala logistik, har skurits sönder.

Haveriet är ett faktum, jobbet lika mas-sivt som oöverblickbart, och nu behövs bandtekniker. På stört.

– Jag gick direkt in i fikarummet och frågade: "Är det nån som är sugen att job-ba på julafton?...," säger Rasmus Rajala.

Flackande blickar, och den där sortens besvärade harklingar som uppstår då folk vill slingra sig ur nåt? Ingetdera. Vertech fick snabbt loss tjugo man som jobbade tvåskift sju dygn i sträck.

– Vi har fantastisk personal. De förstod allvaret, ringde hem och kollade med familjen och gjorde sig redo att åka.

Även om Vertech har beredskap dygnet runt är inte alla uppdrag så dramatiska.

– Nej, till stor del arbetar vi förebyggande med fasta rutiner och planerade byten av reservdelar.

Gruvbrytningen är en ständigt pågående process och bandtransportörerna nöts rejält av det roterande godset, huvud-

sakligen malm och gråberg.

– Slitplåtar och själva banden ... de är hårt utsatta.

Företaget grundades 2002 av Rasmus pappa Veikko Rajala, som sadlade om från tillverkning och stålkonstruktion inom tung industri. Från en blygsam start har firman vuxit och sysselsätter i dag 21 personer.

Vid sidan om serviceuppdragen sysslar de också med stålkonstruktion och försäljning av delar till bandtransportörer.

– Vi har ständigt 10–15 kilometer transportband på lager.

Som alltid i gruvverksamhet är det rejäla doningar som gäller.

– De tyngsta banden väger 100 kg per meter, säger Rasmus Rajala och pekar på ett par monstruösa 500-metersrullar.

Det är väl känt hur svårt det är att hitta personal i Kiruna. Inflyttningen är liten och högkonjunkturen gör att de flesta har jobb. Dessutom finns en kultur bland företagen att inte försöka locka över andras personal.

I höstas hittade Vertech en öppning.

En bekant tipsade om ett par killar från Stockholm som han stött på: Unga, äventyrliga och just hemkomna från en jorden runt-resa.

– Vi erbjöd oss att flyga upp dem så de fick träffa oss och kolla in Kiruna på plats.

Hur gick det, var kemin rätt?

– Ja, de har flyttat upp, skaffat varsin husbil och stortrivs.

"De tyngsta banden väger 100 kg per meter"

Växer med helhetslösningar

SINNAB i Västerås tillverkar och monterar stålkonstruktioner till bygg- och verkstadsindustri.

– Utmaningar? Gärna, vi verkar i nära samarbete med våra kunder som uppskattar att vi är flexibla och hittar en lösning på det mesta.

AV ERICA HOLM

Ägaren och vd:n Lasse Pettersson grundade företaget 1995.

– Jag hade arbetat många år i smidesbranschen när jag fick i uppdrag att leverera fästen i stål till utbyggnaden av 3G-nätet under 1990-talet. När uppdraget var slutfört såg jag en potential i att fortsätta arbeta med stålkonstruktioner och började bygga upp SINNAB.

Företaget ligger i ett litet industriområde centralt i Västerås och med sin strategiska placering har de kunder över hela Mälardalenregionen.

I fjol firade de 25 år och har haft många spännande uppdrag under åren. Ett exempel är Steam Hotel som är något av ett landmärke i Västerås där SINNAB bland annat gjorde grundförstärkningsbalkar, stålstomme och platsgjutna stålpelare.

– Det är ett gammalt ång-

panneverk som byggts om till hotell och där allt revs inuti och endast ytterväggarna behölls, säger Bob Langgren, produktionschef och delägare.

– Vi utför även servicearbeten och erbjuder helhetslösningar när det gäller industrihallar.

Helhetslösningar är något som allt mer efterfrågas av kunderna. Därför har de nu anställt en egen konstruktör och projektledare, Rasmus Eriksson, som började i maj.

– Vi arbetar nära kunden i ett

*"Jag såg potential
I att fortsätta
arbeta med stål-
konstruktioner"*

Lasse Pettersson,
vd och grundare

tidigt skede för att hitta en effektiv samverkan i projektet och vi har ett utbrett nätverk av samarbetspartners där vi gemensamt kan ta fram en objekt-specifik lösning, säger Bob.

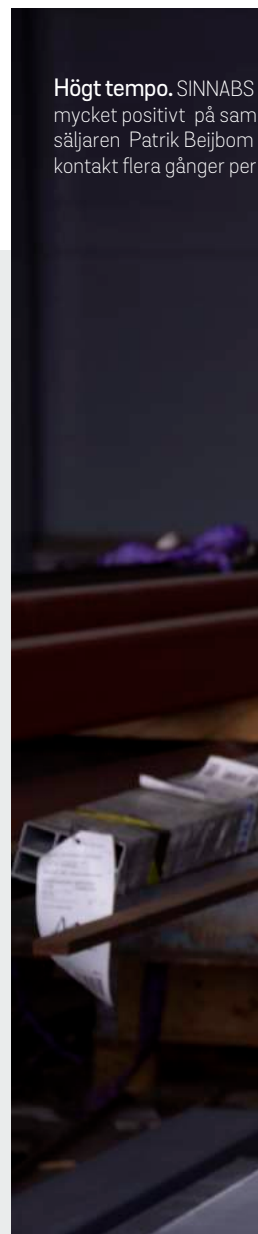
Där har han stor nytta av Stena Ståls webshop för att ha full koll på lagertillgång.

– Det är smidigt att kunna se vad som finns så att vi inte ritar in något som inte är tillgängligt. Dialogen med Stena funkar jättebra. Vi har kontakt flera gånger i veckan.

SINNAB har växt stadigt sedan starten och i fjol ökade de omsättningen med 80 procent.

– Vi har bra koll på det vi gör och har försökt att inte växa för snabbt, säger Lasse som nu är på väg att lämna över rodret till döttrarna och Bob.

Högt tempo. SINNABS mycket positivt på sam säljaren Patrik Beijbom kontakt flera gånger per

produktionschef Bob Langgren ser arbetet med Stena Stål. Han och – på Stena Ståls Västeråsfilial – har vecka.

Foto: Jeanette Larsson Winerö

Produktion.

Här tillverkas pelare till en hall i Hallstahammar åt Kanthal och en hall strax utanför Västerås.

Nytt liv på skrotgården

Jan Lööf väckte klassiska Skrot-Nisse till liv igen

Han är känd för att vara notoriskt svår att få tag på. En person som liksom sin karaktär Bertil Enstöring helst vill slippa uppmärksamhet.

Men när Tidningen Stål ringer lyfter Jan Lööf oväntat på luren.

Av THOMAS DRAKENFORS

På förhand verkar det som ett rätt dödfött projekt. Det enda som finns är ett gammalt telefonnummer till en ö utanför Stockholm. Där går signal efter signal fram. Till en person som gjort sig känd för att ogilla sociala medier, mobiltelefoner och uppmärksamhet över huvud taget.

– Det där numret ... det är tyvärr enda chansen, säger seriekännaren Sture Hegerfors när redaktionen hör av sig för att få hjälp.

Men efter många, många, många försök ...

– ... jag undrade vad det var för konstigt ljud, säger Jan Lööf i luren.

Trollhättedialekten är fortfarande bred, bara lite avskavd på de yttersta kanterna efter mer än ett halvsekel i huvudstaden. Men nu är han där på linjen.

– Du hade tur, den där telefonen hade jag nästan glömt bort. Det är aldrig någon som ringer på den längre.

Hans bildvärld är befolkad av miljöer som alltid tycks ha verkstadskänsla. Breda muttrar, stålrör av grova dimensioner, packningar och kablar. Inympat från den gamla industristaden där han växte upp, med bilföretaget Saab, loktillverkanen Nohab och Volvo flygmotor som tongivande företag under efterkrigstiden.

– Stål och järn, det var vad farsan jobbade med. Själv höll jag mest på med papp och tejp. Så småningom förstod jag vitsen med stål också, men jag lärde mig aldrig svetsa eller så. Special- och

Jobbar på. Trots 55 år i branschen har tecknaren Jan Lööf inte tänkt lägga av. – Just nu jobbar jag med en slags ljudbok. Den handlar om en tjej som råkat göra sönder en saxofon, och om ett plåtslageri och en musikaffär som är grannar och stör varandra, säger han. Foto: Stefan Tell

JAN LÖÖF

Ålder: 81 år.

Yrke: Tecknare och musiker, med böcker som Örnis bilar, Sagan om det röda äpplet, Barnböckerna om Pelle och serieböckerna om Felix, med mera i sin produktion.

Familj: Gift med konstnären Ingrid Plengier.

Lyssnar på: Mycket, bland andra Dinah Washington.

Spelar: På en saxofon från 50-talet av märket Selmer.

"Stål och järn, det var vad farsan jobbade med"

VAR MED OCH TÄVLA: NYA SKROT-NISSE STÅR PÅ SPEL!

Den här gången kan två lyckliga vinnare se fram emot ett exemplar av Jan Lööfs senaste bilderbok, som släpptes i höstas. Allt du behöver göra för att delta är att svara rätt på följande fråga:

Med serien Ville, som gick som följetong i tidningen Vi, väckte Jan Lööf visst rabalder då han ritade in ett par verkliga personer i handlingen. En av dem blev så irriterad att denne sade upp sin prenumeration på tidningen medan den andre tyckte tilltaget var kul. Vilka var personerna?

1. Lill-Babs och Jan Myrdal.

X. Olof Palme och Carl XVI Gustaf.

2. Marie-Louise Ekman och Magnus Uggla.

Om du vill delta behöver vi ha ditt svar senast den 15 augusti. Skicka ditt svar till redaktionen@stenastal.se.

Grattis säger vi till **Bengt Johansson på Eltex** som vann i förra tävlingen. Rätt svar på frågan om planerna på försöksanläggning för vindkraftverk var 1970-talet (svarsalternativ 2). Bengt får presentkort på valfria böcker.

15/8

... vill vi senast ha ditt svar.

JAN LÖÖF OM ...

... den nya Skrot-Nisse-boken:

"Förlaget hörde av sig och frågade om jag inte kunde göra något snabbt. Snabbt? Nej, det kan jag inte, sa jag. Men sedan gjorde jag några skisser, och tyckte att det här blir nog hyfsat kul."

... förebilden till den elake stadsingenjören Ture Björkman i Skrotnisse och hans vänner:

"Min kompis jobbade på Trollhättans kommun, och då stötte han på den här burduse stadsingenjören, Ture Björkman. Ture hörde av sig till oss sen och var förbannad."

... att ha gått över till digital teknik:

"En polare lärde mig, och det tog några månader. Jag har blivit bra på just det där med att teckna digitalt, och det blev en väldig förändring. Annars kan jag inget om datorer."

verktygsstål? Jo, jag har väl hyfsad koll, säger han.

Men ett jobb för Volvo Flygmotor har du ju gjort?

– De ville att jag skulle göra en illustration som de skulle ge medarbetarna när de jobbat i 25 år. Så jag gjorde en bild av Trollhättan.

Din första bok En trollkarl i Stockholm kom 1966. Tar fantasin aldrig slut?

– Lägg av ... nä. Det har jag inga planer på.

SUDOKU

Lösningen hittar du som vanligt på www.stenastal.se/kundservice/losningar

6		5			8	1		
		2						6
		1		4	7		3	
4			1			2		
			4	7				
1	3						5	8
	1		8		4			
9				2		7		1
2				5		9		4

RETURADRESS:

Stena Stål AB, Box 4088
400 40 Göteborg, Sverige

ROBOTSATSAR FRAMÅT

Skulle läggas ned – nu omsätter de 50 mkr per år

Vänersborgs Svets och Mekaniska Verkstad har starka framtidsplaner och bygger ut samt investerar i robotceller vilket ger nya affärsmöjligheter.

– Vår styrka är vår flexibilitet och vi är gärna med och utvecklar specialanpassade lösningar för våra kunder.

AV ERICA HOLM

Vänersborgs Svets tillverkar detaljer och konstruktioner i stål och plåt för fordons-

och verkstadsindustrin. Företaget grundades 1972 och nuvarande ägaren Peter Andreasson tog över för tio år sedan. Sedan dess har omsättningen ökat från 7 miljoner kronor till närmare 50.

– Det handlade om att överleva och den förra ägaren övervägde att lägga ner men jag gillar utmaningar och det gick vägen, säger Peter, som nu är på gång att lämna över vd-rollen till sonen Emil.

Företaget utför stålmontage, stålkonstruktioner, reparationer för drift och underhåll inom all industri. Oftast handlar det om serietillverkning i låg volym där

man tar fram 3D-modeller och prototyper från enkla underlag.

– Vi gillar när det är krångligt och anpassar oss efter våra kunders behov. Vi gör individuella lösningar som vi sedan kan modifiera efter hand, säger Emil.

"Vi gillar när det är krångligt"

Vänersborgs Svets är specialiserade inom MIG och TIG-svetsning samt laser-skärning, bockning, borrar, fräsning, svarvning, gradning, slipning, och ytbehandling av stål och rostfritt stål.

– Vi hoppas att vår nya svetsrobot ska öppna möjligheter att få fler nya spännande kunder.

Företaget är omtyckt bland sina kunder och i fjol tog de emot pris som årets leverantör till VBG Truck Equipment som tillverkar släpvagnskopplingar.

– Trivs vi så trivs kunderna. Vi ska ha kul ihop och jag vill få folk att växa och utvecklas. Det avspeglar sig oftast på företaget som helhet, säger Peter.

Drivet gäng. Peter och Emil Andreasson driver tillsammans Vänersborgs Svets och Mekaniska Verkstad. Martin Gustafsson (t h) är kundansvarig. De levererar bland annat handtag till släpvagnskopplingar (lilla bilden).

Foto: Jeanette Larsson Winerö